

PORTRETUL LUI AVRAM IANCU

de MIRCEA GHERMAN

Puternica personalitate a lui Avram Iancu a inspirat pe mulți pictori, datorită cărora numeroase portrete se află astăzi în muzeele noastre. Acestora li se adaugă și câteva fotografii, mărturii finale aparținând însă unor epoci mai târzii, ale zbuciumatei vieți a eroului. Pe Iancu cel din focul luptelor în epoca sa de glorie, trebuie să ne mulțumim a-l cunoaște așa cum l-au înfățișat contemporanii în picturi și cum l-au descris cei ce l-au cunoscut îndeaproape: fără îndoială că unul dintre aceștia a fost Axente Sever „prefectul legiunii I primare cu reședința la Blaj”¹, care într-o scrisoare către Enea Hodoș la Caransebeș, datată 30 IV 1897 spune: „...**Fotografia Iancului pînă a fost nealterat la minte, nu o are nimeni. Cea arătată acum în Foaia poporului făcută de Costandea e ideală (inchipuită) tot așa și cea făcută de Iscovescu, cu căciula de samur pre cap. Avem însă una sculptată de Traian Mureșianu foarte bună, după natură și una la P.(etra) N.(icolae) Petrescu din timpul de restriște. Iancu nu a fost așa martial cum ați dori voi. El seamănă la temperament, ca ou cu ou, cu Episcopul vostru (Nic. Popea)**”².

Iată dar că unul din vechii tovarăși de arme ai lui Avram Iancu alege basorelieful sculptat de Traian Mureșianu (pe care îl reproducem împreună cu desenul original executat tot de sculptor după care a realizat lucrarea) considerindu-l drept cel mai asemănător „după natură”. Faptul pare surprinzător, deoarece Traian Mureșianu, cel mai mic fiu al cunoscutului cărturar brașovean Iacob Mureșianu (1812-1887) se născuse la 22 IV 1864, deci nu îl putuse cunoaște pe Iancu, decît — cel mult — în

¹ cf. Silvestru Moldovan, *În Panteon*, Sibiu, 1901, p. 68, care îl menționează cu numele, Axente Sever alias Ioan Rațiu — Baciu.

² cf. Elena Hodos, *Din corespondența lui Simion Bărnuțiu*, Sibiu, 1944, p. 17.

ultimii săi ani, el însuși fiind copil. Desigur însă că relatările tatălui său și ale altor numeroși contemporani ai Iancului, care mai trăiau atunci, au reușit să creeze în imaginația talentatului plastician brașovean, imaginea atât de inspirată a eroului. Această explicație este susținută și de marea sensibilitate artistică de care a făcut dovadă în scurta sa viață Traian Mureșianu, el afirmându-se atât ca sculptor³ cât și ca reputat bariton în numeroase concerte — susținute în țară și în străinătate⁴

Astăzi originalul basoreliefului nu mai există, desenul însă se păstrează în arhiva Mureșenilor de la Muzeul județean Brașov.

DAS PORTRÄT AVRAM IANCUS

(Zusammenfassung)

Die Arbeit beschreibt eine Zeichnung und ein Basorelief von Traian Mureșianu (1864—1901), die Avram Iancu, den Führer der Rumänen während der Revolution von 1848/1849 darstellen. Über dieses Porträt äusserte sich Axente Sever, einer der engsten Mitarbeiter Avram Iancus, dass es dem Aussehen des Volkshelden während der Zeit der Revolution von 1848/1849 am ähnlichsten sei.

³ Vezi J. Gherman și B. Brezeanu, *Un sculptor ardelean necunoscut Traian Mureșianu*, în „*Studii și cercetări de istoria artei*”, anul IV, nr. 3-4, 1957, Ed. Academiei R.P.R. p. 338-342.

⁴ Vezi Enea Borza, *Concertele baritonului Traian Mureșianu la sfârșitul secolului al XIX-lea*, în *Lucrări de muzicologie*, vol. III, 1967, Editura Conservatorului G. Dima, Cluj, p. 149-152.

